

การแข่งขันเคมีโอลิมปิก สอว. ครั้งที่ ๔

ณ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

วันศุกร์ที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖

เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.

เคลมขอสอบภาคปฏิบัติการ

ส่วนที่ 1 – ปริมาณวิเคราะห์

ตอนที่ 1 การเทียบมาตรฐาน (standardization) สารละลาย iodine

(6 คะแนน)

ความเข้มข้นของสารละลายมาตรฐาน $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ ..... mol/L

	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย
สเกลบนบิวเรตก่อนหยดสารละลาย (mL)				
สเกลบนบิวเรตที่จุดยุติ (mL)				
ปริมาตรของสารละลาย iodine ที่ใช้ (mL)				

บันทึกผลในตาราง	(2 คะแนน)	RSD ของปริมาตร iodine	(0.5 คะแนน)
- จำนวนครั้งที่ไทเทรต	1.0	เกณฑ์	
ไทเทรตไม่ครบ 3 ครั้ง ได้ 0		1. $RSD \leq 1\%$	0.5
- เลขนัยสำคัญ (SF)	1.0	2. $1\% < RSD \leq 2\%$	0.25
SF การบันทึกผล 0.5 + SF ค่าเฉลี่ย 0.5		3. $2\% < RSD$	0

ในการไทเทรตสารละลายมาตรฐาน $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ กับสารละลาย iodine โดย $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ จะเกิดเป็น $\text{Na}_2\text{S}_4\text{O}_6$ เขียนสมการไอออนิกแสดงปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น (1 คะแนน)

$2 \text{S}_2\text{O}_3^{2-} \rightarrow \text{S}_4\text{O}_6^{2-} + 2 \text{e}^-$ $\text{I}_2 + 2 \text{e}^- \rightarrow 2 \text{I}^-$ $2 \text{S}_2\text{O}_3^{2-} + \text{I}_2 \rightarrow \text{S}_4\text{O}_6^{2-} + 2 \text{I}^-$ หรือ $2 \text{S}_2\text{O}_3^{2-} + \text{I}_3^- \rightarrow \text{S}_4\text{O}_6^{2-} + 3 \text{I}^-$ เขียนปฏิกิริยาผิด ได้ 0	ไม่ดุลสมการหรือดุลผิด ได้ 0.5

แสดงวิธีคำนวณความเข้มข้นของสารละลาย iodine ในหน่วย mol/L

(2 คะแนน)

$\frac{\text{mol I}_2}{\text{mol S}_2\text{O}_3^{2-}} = \frac{1}{2}$	(0.5)
$C_{\text{I}_2} (\text{mol/L}) = \frac{1}{2} \times C_{\text{S}_2\text{O}_3^{2-}} (\text{mol/L}) \times \frac{V_{\text{S}_2\text{O}_3^{2-}} (\text{mL})}{V_{\text{I}_2} (\text{mL})}$	(1.0)
แทนค่าถูกต้อง	(0.5)

ความเข้มข้นของสารละลาย iodine

mol/L

(0.5)

เลขนัยสำคัญผิด หัก 0.25

ตอนที่ 2 การหาความเข้มข้นของสารละลาย NaHSO_3

(6 คะแนน)

	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย
สเกลบนบิวเรตก่อนหยดสารละลาย (mL)				
สเกลบนบิวเรตที่จุดยุติ (mL)				
ปริมาตรของสารละลาย iodine ที่ใช้ (mL)				

บันทึกผลในตาราง	(2 คะแนน)	RSD ของปริมาตร iodine	(0.5 คะแนน)
- จำนวนครั้งที่ไทเทรต	1.0	เกณฑ์	
ไทเทรตไม่ครบ 3 ครั้ง ได้ 0		1. $RSD \leq 1\%$	0.5
- เลขนัยสำคัญ (SF)	1.0	2. $1\% < RSD \leq 2\%$	0.25
SF การบันทึกผล 0.5 + SF ค่าเฉลี่ย 0.5		3. $2\% < RSD$	0

ในการไทเทรตสารละลาย iodine กับสารละลาย NaHSO_3 โดย NaHSO_3 จะเกิดเป็น Na_2SO_4

เขียนสมการไอออนิกแสดงปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น

(1 คะแนน)

	$\text{I}_2 + \text{HSO}_3^- + \text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{I}^- + \text{SO}_4^{2-} + 3\text{H}^+$
หรือ	$\text{I}_3^- + \text{HSO}_3^- + \text{H}_2\text{O} \rightarrow 3\text{I}^- + \text{SO}_4^{2-} + 3\text{H}^+$
เขียนปฏิกิริยาผิด ได้ 0	ไม่ดุลสมการหรือดุลผิด ได้ 0.5

แสดงวิธีคำนวณความเข้มข้นของสารละลาย NaHSO_3 ในหน่วย mol/L

(2 คะแนน)

$\frac{\text{mol HSO}_3^-}{\text{mol I}_2} = \frac{1}{1}$	(0.5)
$C_{\text{HSO}_3^-} (\text{mol/L}) = C_{\text{I}_2} (\text{mol/L}) \times \frac{V_{\text{I}_2} (\text{mL})}{V_{\text{HSO}_3^-} (\text{mL})}$	(1.0)
แทนค่าถูกต้อง	(0.5)

ความเข้มข้นของสารละลาย NaHSO_3

mol/L

(0.5)

เลขนัยสำคัญผิด หัก 0.25

ตอนที่ 3 การหาความเข้มข้นของสารละลายตัวอย่าง glutaraldehyde

(16 คะแนน)

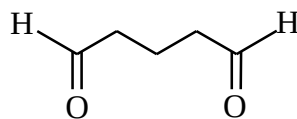
หมายเลขสารตัวอย่างที่ได้รับ .....

	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย
สเกลบนบิวเรตก่อนหยดสารละลาย (mL)				
สเกลบนบิวเรตที่จุดยุติ (mL)				
ปริมาตรของสารละลาย iodine ที่ใช้ (mL)				

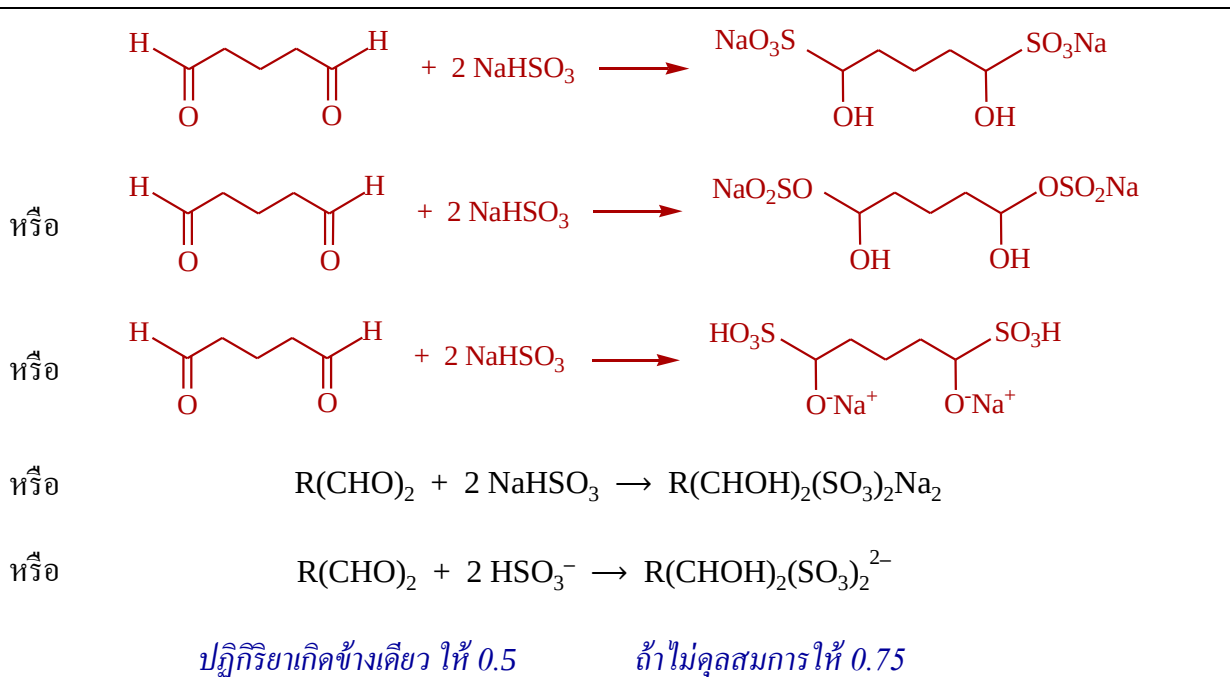
บันทึกผลในตาราง	(2 คะแนน)	RSD ของปริมาตร iodine	(0.5 คะแนน)
- จำนวนครั้งที่ไทเทรต	1.0	เกณฑ์	
ไทเทรตไม่ครบ 3 ครั้ง ได้ 0		1. $RSD \leq 1\%$	0.5
- เลขนัยสำคัญ (SF)	1.0	2. $1\% < RSD \leq 2\%$	0.25
SF การบันทึกผล 0.5 + SF ค่าเฉลี่ย 0.5		3. $2\% < RSD$	0

เขียนสูตรโครงสร้างของ glutaraldehyde

(1 คะแนน)

glutaraldehyde มีสูตรโมเลกุลเป็น $C_5H_8O_2$ และมีหมู่ฟังก์ชันชนิดเดียวกันที่ปลายสายโซ่เขียนสมการแสดงปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นระหว่าง glutaraldehyde กับสารละลาย NaHSO_3

(1 คะแนน)

แสดงวิธีคำนวณความเข้มข้นของสารละลายตัวอย่าง glutaraldehyde เป็น g/100 mL

(5 คะแนน)

กำหนดมวลโมเลกุลของ glutaraldehyde เป็น 100.0 g/mol

$$\text{โมล HSO}_3^- \text{ ที่เติมลงไปในการปฏิกิริยา} = C_{\text{HSO}_3^-} (\text{mol/L}) \times V_{\text{HSO}_3^-} (\text{L}) = \mathbf{Z} \quad (0.5)$$

$$\text{โมล HSO}_3^- \text{ ที่ทำปฏิกิริยากับ I}_2 = C_{\text{I}_2} (\text{mol/L}) \times V_{\text{I}_2} (\text{L}) = \mathbf{Y} \quad (0.5)$$

$$\text{โมล HSO}_3^- \text{ ที่ทำปฏิกิริยาพอดีกับ glu} = \text{โมล HSO}_3^- \text{ ที่เติม} - \text{โมล HSO}_3^- \text{ ที่ทำปฏิกิริยากับ I}_2 \quad (0.5)$$

$$= \mathbf{Z - Y = W} \quad (0.5)$$

$$\frac{\text{mol glu}}{\text{mol HSO}_3^-} = \frac{1}{2} \quad (0.5)$$

$$\text{โมล glu ในสารละลายตัวอย่าง} = \frac{1}{2} \times \text{โมล HSO}_3^- \text{ ที่ทำปฏิกิริยาพอดีกับ glu} \quad (0.5)$$

$$= \frac{1}{2} \times \mathbf{W} \quad (0.5)$$

$$\text{ความเข้มข้น glu (g/100 mL)} = \text{mol glu} \times \frac{100.0 \text{ g glu}}{1 \text{ mol glu}} \times \frac{1}{V_{\text{glu}} (\text{mL})} \times 100 \text{ mL} \quad (1.0)$$

$$= \frac{1}{2} \times \mathbf{W} \text{ mol glu} \times \frac{100.0 \text{ g glu}}{1 \text{ mol glu}} \times \frac{1}{V_{\text{glu}} (\text{mL})} \times 100 \text{ mL} \quad (\text{แทนค่า} \quad 0.5)$$

$$= \mathbf{T}$$

ความเข้มข้นของสารละลายตัวอย่าง glutaraldehyde

g/100 mL (0.5)

เลขนัยสำคัญผิด หัก 0.25

ความแม่นยำ (accuracy) คิดจากความเข้มข้นของสารละลายตัวอย่าง glutaraldehyde (6 คะแนน)

ตอบคำถาม

(2 คะแนน)

สมมุติว่า นักเรียนจะต้องเจือจางสารละลายตัวอย่าง glutaraldehyde โดยให้ความเข้มข้นเป็น 1 ใน 4 เท่าของความเข้มข้นเดิมอย่างแน่นอน และมีปริมาตรรวมเป็น 100 mL อธิบายวิธีการเจือจางสารละลาย glutaraldehyde

นำสารละลายตัวอย่าง glutaraldehyde มา .....**25.00**..... mL (0.25, เลขนี้สำคัญไม่ถูกต้อง ให้ 0.15)
 โดยใช้อุปกรณ์ (ระบุชื่อ) .....**ปิเปต หรือ บิวเรต**..... (0.5) ขนาด .....**25 หรือ 50 (บิวเรต)**..... mL (0.25)
 ถ่ายลงภาชนะ (ระบุชื่อ) .....**ขวดวัดปริมาตร**..... (0.5) ขนาด .....**100**..... mL (0.25)
 เติมน้ำกลั่นจนได้สารละลายมีปริมาตรรวมเป็น ...**100.00**... mL (0.25, เลขนี้สำคัญไม่ถูกต้อง ให้ 0.15)

หมายเหตุ: ถ้าตอบบีกเกอร์หรือกระบอกตวงในช่องอุปกรณ์ จะได้คะแนน 0 ทั้งหมด

ส่วนที่ 2 – คุณภาพวิเคราะห์ (10 คะแนน)

จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรเมื่อทดสอบสารที่ได้รับด้วยสารทดสอบชนิดต่าง ๆ ถ้าไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ทำเครื่องหมาย × ไว้ในช่องว่าง (กรณีที่เกิดให้เขียนผลที่ได้จากการสังเกตสมบัติดังตัวอย่างในวงเล็บ เช่น มีการละลาย สารละลายเปลี่ยนสีอย่างไร เกิดตะกอนสีอะไร มีแก๊สเกิดขึ้นหรือไม่ ฯลฯ)

หมายเลขชุดของสารตัวอย่างที่ได้รับ .....

สารทดสอบ สารตัวอย่าง	H ₂ O (ดูการละลาย)	Phenolphthalein (ดูการเปลี่ยนสี)	Barium chloride (ดูตะกอน) ใช้ทดสอบเฉพาะสาร ที่ละลายน้ำได้เท่านั้น	Iodine (ดูการเปลี่ยนสี)	Acetic acid (ดูฟองแก๊ส)	Fehling solution (ดูตะกอน)	NaOH (ดูการละลาย)
NaCl	ละลาย	×	×	×	×	×	ละลาย
Na ₂ SO ₄	ละลาย	×	ตะกอนสีขาว	×	×	×	ละลาย
NaHCO ₃	ละลาย	ชมพูอ่อน	ตะกอนสีขาว	×	ฟองแก๊ส	×	ละลาย
Fructose	ละลาย	×	×	×	×	ตะกอนสีน้ำตาลแดง	ละลาย
H ₃ BO ₃	ไม่ละลาย	×	-	×	×	×	ละลาย
CaSO ₄	ไม่ละลาย	×	-	×	×	×	ไม่ละลาย
CaCO ₃	ไม่ละลาย	×	-	×	ฟองแก๊ส	×	ไม่ละลาย
Starch	ไม่ละลาย	×	-	สีน้ำเงิน	×	×	ไม่ละลาย
Mg(OH) ₂	ไม่ละลาย	ชมพู	-	×	×	×	ไม่ละลาย
MgSO ₄	ละลาย	×	ตะกอนสีขาว	×	×	×	ตะกอน

สรุปผลคุณภาพวิเคราะห์

หมายเลข	ชนิดสารตัวอย่าง				
สารตัวอย่าง	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5
1	H ₃ BO ₃	CaSO ₄	fructose	Na ₂ SO ₄	Mg(OH) ₂
2	starch	CaCO ₃	MgSO ₄	NaCl	NaHCO ₃
3	Mg(OH) ₂	H ₃ BO ₃	CaSO ₄	fructose	Na ₂ SO ₄
4	NaHCO ₃	starch	CaCO ₃	MgSO ₄	NaCl
5	Na ₂ SO ₄	Mg(OH) ₂	H ₃ BO ₃	CaSO ₄	fructose
6	NaCl	NaHCO ₃	starch	CaCO ₃	MgSO ₄
7	fructose	Na ₂ SO ₄	Mg(OH) ₂	H ₃ BO ₃	CaSO ₄
8	MgSO ₄	NaCl	NaHCO ₃	starch	CaCO ₃
9	CaSO ₄	fructose	Na ₂ SO ₄	Mg(OH) ₂	H ₃ BO ₃
10	CaCO ₃	MgSO ₄	NaCl	NaHCO ₃	starch